

Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter

Webinar, NAFO, 19.10.2020

Læreplangruppa:

- Kristin Fagerheim, kristin.fagerheim@bergen.kommune.no, lærer i innføringsklasse ved Rothaugen skole og rådgiver i etat for skole, Bergen kommune
- Irmelin Kjelaas, kjelaas@ntnu.no, førsteamanuensis i norskdidaktikk, NTNU

Fokus

Overordna intro til læreplanen

Ressursorientering

Et sosiokulturelt lærings- og språksyn

Integrert språk- og fagopplæring

Fagfornyelsen og andrespråks- innlærerne

- Tre særskilte læreplaner:
 - Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter
 - Læreplan i norsk for elever med kort botid – videregående opplæring
 - Læreplan i morsmål for språklige minoriteter
- Den første og siste skal ses i sammenheng, jf. opplæringslovens paragraf 2.8 og 3.12:
 - **§ 2-8. Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar**
 - Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter (NOR07-02)

 Språk og målform | Last ned | Del

[← Til overordnet del](#)

Om faget

[Fagets relevans og sentrale verdier](#)

[Kjerneelementer](#)

[Tverrfaglige temaer](#)

[Grunnleggende ferdigheter](#)

Kompetansemål og vurdering

[Nivå 1](#)

[Nivå 2](#)

[Nivå 3](#)

Vurderingsordning

Planleggingsverktøy

[Logg inn](#)

[Hva er dette?](#)

Støtte til læreplanen

Ressurser for faget

[Hva er nytt i grunnleggende norsk for språklige minoriteter?](#)

[Kartlegging i norsk for språklige minoriteter](#)

[Aktuelle nettsteder – norsk](#)

Ressurser for alle fag

[Hvordan ta i bruk nye læreplaner?](#)

[Sosial læring gjennom arbeid med fag](#)

Læreplan i GNO – fagets relevans og sentrale verdier

Grunnleggende norsk for språklige minoriteter er et sentralt fag for **kulturforståelse, kommunikasjon, danning og identitetsutvikling**.

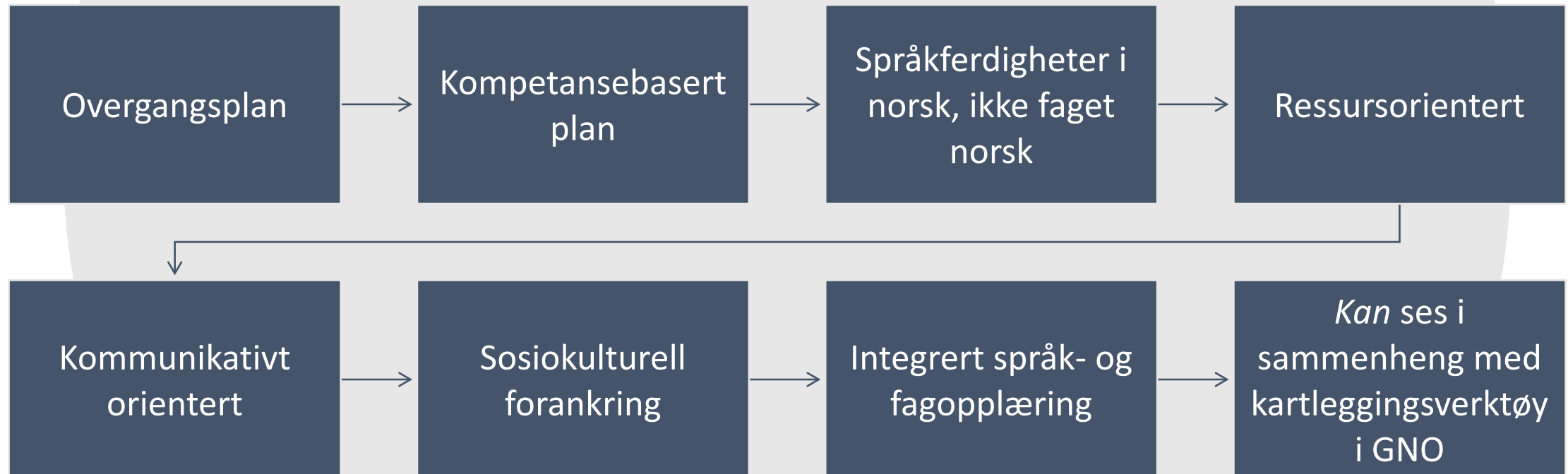
Faget skal bidra til å gi elevene et **solid språklig, kommunikativt og faglig grunnlag** som gjør dem i stand til å delta i **sosiale fellesskap og i ordinær opplæring i alle fag**. Slik kan faget legge grunnlaget for **samfunnsdeltakelse og videre kvalifisering for yrkesliv**.

Læreplan i GNO – fagets relevans og sentrale verdier

Gjennom arbeid med faget skal elevene oppleve at **det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og i samfunnet**. Grunnleggende norsk for språklige minoriteter skal bidra til at alle elever får **like muligheter til å delta i skolen og i samfunnet** og legger på den måten til rette for livsmestring, medvirkning og demokratisk deltakelse.

Faget skal **anerkjenne og bygge videre på elevenes språklige og kulturelle erfaringer og ferdigheter**. Slik kan faget **ivareta og styrke menneskeverdet og identiteten til den enkelte, og det kulturelle mangfoldet og fellesskapet i skolen og i samfunnet som helhet**.

Læreplan i grunnleggende norsk

Overgangsplan

Skal brukes til eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge vanlig opplæring

Aldersuavhengig

Nivådelt – nivå 1-3

Ikke sluttvurdering med karakter, men underveisvurdering/kartlegging (§ 2-8/3.12)

I likhet med Læreplan i morsmål for språklige minoriteter

Kompetanse- basert plan

- Beskriver hvilken *kompetanse* det er et mål at eleven skal få:
- «bruke fraser om personlige og hverdagslige emner» (1)
- «gjenkjenne og utforske norske språklyder og norsk stavelsesstruktur, trykk og intonasjon» (1)
- «forstå og samtale om hovedinnholdet i muntlige tekster» (2)
- «snakke norsk med funksjonell uttale» (3)

Kompetanse- basert plan

- Ikke i utgangspunktet *læringsinnhold* (hva eleven skal lære), eller *didaktiske tilnærminger* (hvordan en skal jobbe)
- *Tilnærminger* med i vurderingsbeskrivelsene
 - «Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom å **la elevene prøve seg fram, være kreative og bruke språket i forskjellige situasjoner**».
- Primært *ferdigheter*, men også *strategier*
 - «Eleven skal **bruke sin samlede språkkompetanse** i eget læringsarbeid»

Forankring i overordna del av læreplanverket

- Innledning
- 1. Opplæringens verdigrunnlag
- 2. Prinsipper for læring, utvikling og danning
- 3. Prinsipper for skolens praksis

- Utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordna prinsippa for grunnopplæringa
- Gir retning for opplæringa i fag

- *«Hele læreplanverket er grunnlaget for opplæringen, og de ulike delene henger tett sammen og må brukes sammen».*

Prinsipper for læring, utvikling og danning

- 2.4 Å lære å lære
- «Skolen skal bidra til at elevene reflekterer over sin egen læring, forstår sine egne læringsprosesser og tilegner seg kunnskap på selvstendig vis».
- Viktig for andrespråksinnlærere
 - Noen har lite formell skolegang
 - Noen har andre og/eller færre læringsstrategier
 - Gode språklæringsstrategier svært viktige når et «helt» språk skal læres

Prinsipper for læring, utvikling og danning

2. Prinsipper for læring, utvikling og danning

2.1 Sosial læring og utvikling

2.2 Kompetanse i fagene

2.3 Grunnleggende ferdigheter

2.4 Å lære å lære

Tverrfaglige temaer

2.5 Tverrfaglige temaer

2.5.1 Folkehelse og livsmestring

2.5.2 Demokrati og medborgerskap

2.5.3 Bærekraftig utvikling

Språkferdigheter i norsk, ikke faget norsk

Det norskfaglige er
tona ned

Grunnleggende
språkferdigheter i
fokus

Språk og fag

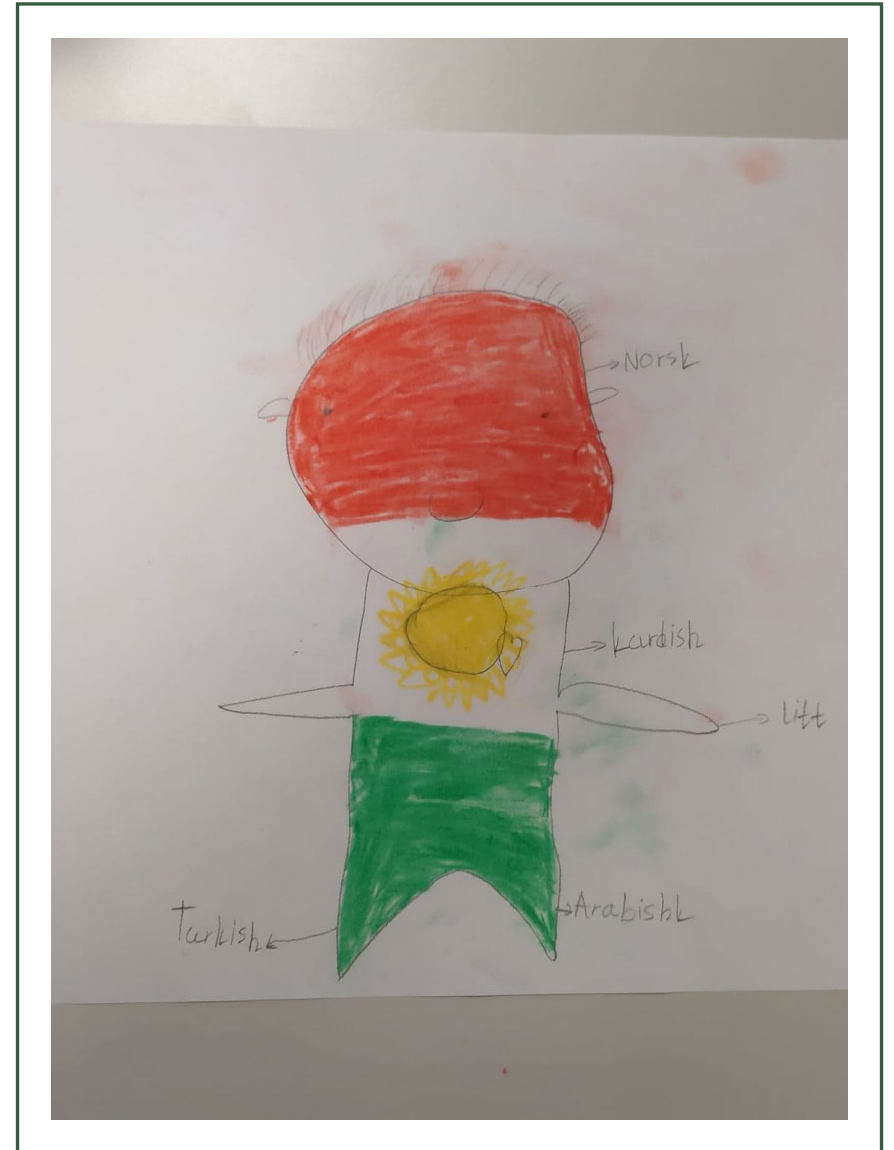
Norsk skolespråk

Språklæringsstrategier

... gjøre elevene i stand til å «delta i sosiale fellesskap og i ordinær opplæring i alle fag».

Ressursorientering: språksyn

- «Gjennom arbeid med faget skal elevene oppleve at det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og i samfunnet».
- Førstespråk og flerspråklighet som ressurs i språk- og faglæring:
 - «Eleven skal bruke sin samlede språkkompetanse i eget læringsarbeid»
 - «Eleven skal reflektere over egen flerspråklighet og dens betydning for egen læring av fag og språk»
 - «Elevene viser og utvikler også kompetanse når de bruker hensiktsmessige læringsstrategier og bruker sin flerspråklighet som ressurs i eget læringsarbeid»
- Førstespråk og flerspråklighet som sosial og kulturell ressurs

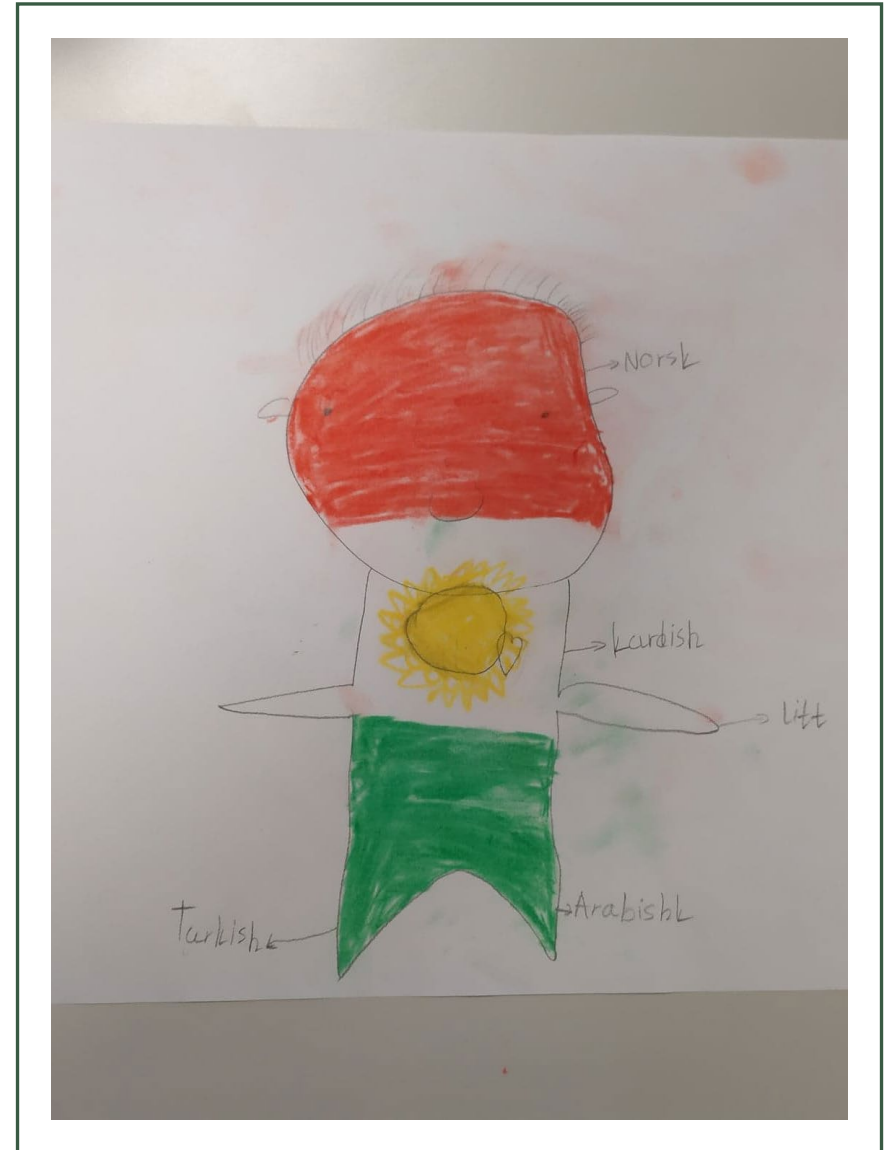
Ressursorientering: læringssyn

- «Faget skal anerkjenne og bygge videre på elevenes språklige og kulturelle erfaringer og ferdigheter».
 - *Konstruktivisme*: elevene konstruerer ny kunnskap og nye ferdigheter med utgangspunkt i det de allerede kjenner og kan
 - Ett av fire hovedprinsipp for god andrespråksopplæring: Opplæringa må relateres til elevenes liv og elevenes forkunnskaper aktiveres (Cummins, 2017)

Ressursorientering: elevsyn

- «ivareta og styrke menneskeverdet og identiteten til den enkelte, og det kulturelle mangfoldet og fellesskapet i skolen og i samfunnet som helhet».
 - Tro på enkelteleven, og enkeltelevens/-individets bidrag i fellesskapet
 - Ikke se elevene «ut fra det de mangler, som for eksempel full mestring av skolespråket, men i stedet som dyktige og intelligente elever som, med riktig støtte, har det samme potensialet for å delta i læring og lykkes med utdanning som sine majoritetsspråklige jevnaldrende» (Gibbons, 2018, s. 19)
 - I tråd med overordna del

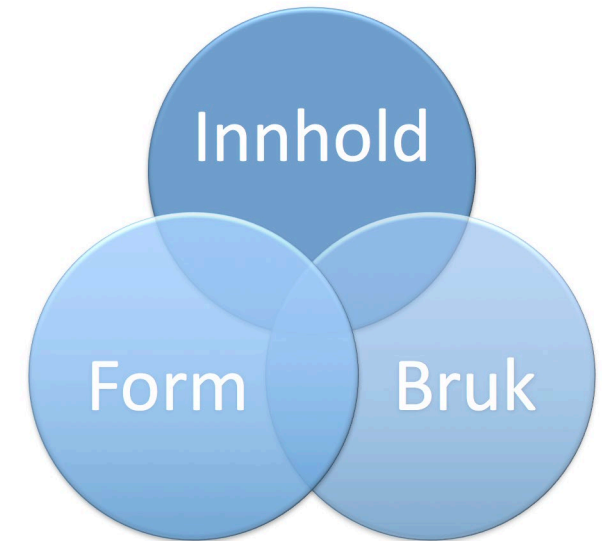

Kommunikativt orientert

«Grunnleggende norsk for språklige minoriteter er et sentralt fag for kulturforståelse, **kommunikasjon**, danning og identitetsutvikling».

«Muntlige ferdigheter i grunnleggende norsk for språklige minoriteter er å øve opp grunnleggende **kommunikativ kompetanse** som gjør det mulig å samhandle og delta, å bruke samtale for å utforske og få innsikt, å mestre ulike muntlige sjangre, og å reflektere over muntlig språkbruk».

- Fokus på språklig innhold, form og bruk:
 - «*bruke et faglig ordforråd*»
 - «*gjenkjenne norske lyder*»
 - «*følge opp og bygge videre på andres samtalebidrag i hverdagslige og faglige samtale*»
 - «*Bruke strategier som støtter innlæring av språklig innhold, form og bruk i norsk*»

Sosiokulturelt lærings- og språksyn

Betoner det grunnleggende sosiale ved all læring og ved all språkbruk

Språkbruk er sosial og målretta, ergo er språklæring sosial og målretta

- Drives av *kommunikative og kognitive* behov
 - Vi snakker, skriver og leser ikke for å bruke språk, men for å kommunisere og lære
 - Språklige delferdigheter er delmål
 - Metaspråk er et middel i språklæringa

*Faget skal bidra til at elevene kan «delta i **sosiale fellesskap** og i ordinær **opplæring** i alle fag».*

Eks. lesing som grunnleggende ferdighet

- «Å kunne lese i grunnleggende norsk for språklige minoriteter er å øve opp grunnleggende lesekompetanse på norsk, å lese for **læring, opplevelse og innlevelse**, å øve opp gode lesestrategier, og å **reflektere** over teksters innhold, form og formål».
- «Utviklingen av å kunne lese går fra grunnleggende avkoding og forståelse av enkle tekster til lesing av og refleksjon over mer komplekse tekster i ulike sjangre».

Sosiokulturelt lærings- og språksyn

Språk, kognitiv utvikling og læring er uløselig sammenvevd

- Førstespråket/-språka elevens fremste sosiale og kognitive verktøy
- Tar tid før norsk er et like effektivt kommunikasjons- og læringsverktøy
- Ideal: flerspråklig opplæring, *iallfall* førstespråket som ressurs
- «*Eleven skal bruke sin samlede språkkompetanse i læringsarbeid*»
- *Eleven viser og utvikler kompetanse «når de sammenligner norsk og andre språk de kan»*

Sosiokulturelt lærings- og språksyn

Språk, språkbruk og språklæring er forbundet med makt og sosial ulikhet

- Knytta til hvordan «de andre» konstrueres språklig:
 - *«Reflektere over hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivider og grupper»*
- Knytta til hvilke språklige praksiser og ferdigheter som anerkjennes og gis verdi i skolen og samfunnet, og hvilke som marginaliseres og devalueres
 - *«samtale om holdninger til ulike språk og talespråksvarianter i Norge»*
- Knytta til tilgang – eller ikke
 - *«Grunnleggende norsk for språklige minoriteter skal bidra til at alle elever får like muligheter til å delta i skolen og i samfunnet»*

Språk og fag integrert

«Hvordan kan de diskutere demokrati – de vet jo ikke engang hva et verb er?»

Lineær språkdidaktikk: språk først – fag, kommunikasjon og kreativitet etterpå

Sirkulær språkdidaktikk: språk, kommunikasjon, aldersadekvat fag-/kunnskapsinnhold og kreativitet integrert

Å lære språk, *om* språk og *på* språk integreert

- Språk og fag
 - Ulike språklige delferdigheter
 - Språklige ferdigheter og språklig bevissthet
- } i sammenheng
- «å lære om språk er mest meningsfullt hvis det foregår i reelle språkbrukssammenhenger» (Gibbons, 2015, s. 9)

PISA, 2019:

- Common features of successful language-support programmes include sustained language training across all grade levels, centrally developed curricula, teachers who are specifically educated in second language acquisition, and a focus on **academic language**, and **integrating language and content learning**.
- Since language development and general intellectual development are intertwined, it seems best not to postpone teaching the mainstream curriculum until students fully master their new language. What is important is to ensure close co-operation between language teachers and classroom teachers, an approach that is widely used in countries that seem most successful in educating immigrant students, such as Australia, Canada and Sweden (Schleicher, 2019, s. 29).

Språk og fag integrert

- «Faget skal bidra til å gi elevene et solid språklig, kommunikativt og **faglig grunnlag** som gjør dem i stand til å delta i sosiale fellesskap og i ordinær opplæring i **alle fag**».
- Nivå 1, eleven skal:
 - Delta i enkle samtaler om kjente emner fra hverdagslivet og fra ulike fag med støtte fra kontekst og samtalepartner
 - Lese enkle alderstilpassede tekster om kjente temaer og med faglig innhold
 - Utforske ulike digitale ressurser og verktøy i kommunikasjon, og som støtte i språk- og faglæring:
- Nivå 2, eleven skal:
 - Lese og formidle innholdet i ulike skjønnlitterære og faglige tekster
 - Lese enkle tabeller og grafiske framstillinger
 - Forstå og bruke tall og grunnleggende matematiske begreper
- Nivå 3, eleven skal:
 - Følge opp og bygge videre på andres samtalebidrag i hverdagslige og faglige samtale

Språk og fag integrert

- Faget skal forberede elevene på opplæring i alle fag
- Ikke tid til å vente med å lære fag – *tvert imot*
- Dybdelæring
- Motiverende
- Meningsfullt: «Undervisningsemnerna ger autentiska kontexter för **meningsfull språkanvändning** och autentiska anledningar att använda skrift- och talspråk. Undervisning där ämnesinnehåll och språk integreras ger en funktionell språkinläring genom att fokus snarare ligger på det ämnesspecifika språk som behövs för ämnet än på språk som lärs ut isolerat utan meningsfull kontext» (Gibbons, 2018, s. 35).
- Effektiv språkopplæring: *resirkulering* av språk
- Skolespråk

Skolespråk

- **Sosiokulturell tenkning: Ulike sosiokulturelle kontekster er forbundet med og krever ulike språklige registre – språklæring dreier seg i stor grad om å tilegne seg relevante registre**
 - Hverdagspråk vs. skolespråk
 - Andrespråkselever kan ha med seg andre registre og brukskonvensjoner
 - både muntlig og skriftlig
 - både når det gjelder hverdagspråk og skolespråk

Ergo må en jobbe aktivt og eksplisitt med dette i andrespråksopplæringa

Læreplan i grunnleggende norsk

